

Informacja prasowa

Zoom na Uniwersytety Trzeciego Wieku

Dynamiczny rozwój UTW w Polsce stanowi fenomen w skali Europy. W całej Polsce działa blisko 400 Uniwersytetów Trzeciego Wieku (UTW). Pierwszy powstał w 1973 roku we Francji przy Uniwersytecie w Tuluzie. Obecnie placówki te działają w całej Europie, a także w Brazylii, Argentynie, Chinach czy w Australii. UTW w Polsce powstawały już w latach 70., jednak prawdziwy rozkwit tego ruchu nastąpił w ciągu ostatnich 10 lat. Ponad połowa z nich została założona pomiędzy 2007 a 2012 rokiem. **Co napędza modę na UTW?**

UTW są bardzo różnorodne. Funkcjonują nie tylko w dużych miastach. 50% działa w miastach do 50 tys. mieszkańców, a 11% na wsi. Działają zarówno w ramach publicznych i prywatnych uczelni wyższych (19%), w formie stowarzyszeń (54%), jak też w ramach instytucji samorządowych (22%), przede wszystkim domów kultury. Różnią się także wielkością, najmniejsze skupiają zaledwie 10 słuchaczy, największe ponad 2000 osób. **Skąd te różnice? Co je łączy? O czym dokładnie mówimy przywołując instytucje Uniwersytetów Trzeciego Wieku?**

UTW to inicjatywa oddolna. Do tej pory rozwijały się bez wsparcia rządowego. Są finansowane przede wszystkim ze składek słuchaczy, dotacji samorządów, a prowadzone dzięki społecznej pracy osób starszych i współpracy z licznym gronem partnerów. W 2012 roku ruszył Rządowy Program na rzecz Aktywizacji Społecznej Osób Starszych, który będzie stanowić ważne wsparcie dla działań podejmowanych przez UTW. **Jak te środki najmądrzej wykorzystać na ich rozwój? Jakie wyzwania stoją przed liderami UTW?**

UTW zmieniają wizerunek starości. Dzięki nim około 90 000 osób w wieku 50+ uczestniczy w różnego rodzaju wykładach i zajęciach. Poprzez uczestnictwo w zajęciach UTW seniorzy rozwijają swoje zainteresowania (od literackich, teatralnych po historyczne), zdobywają wiedzę przydatną do funkcjonowania we współczesnym świecie (nowe technologie, języki obce), a także dbają o własne zdrowie (wykłady medyczne, zajęcia nordic walking, joga, tai-chi). UTW pełnią istotną rolę we wzmacnianiu więzi społecznych, pozwalają przełamać samotność, poznać nowych znajomych. Słuchacze mówią, że UTW jest lekiem na depresję, a lekarze wystawiają recepty na zapisanie się na Uniwersytety. Wykłady to powód, aby wyjść z domu i elegancko się ubrać. Towarzystwo jest jednym z ważniejszych celów, jakie realizują. **Jak UTW wpływa na jakość życia osób starszych?**

UTW angażują się w życie swoich miejscowości. 50% z nich poza bieżącą działalnością edukacyjną podejmuje działania na rzecz lokalnej społeczności (wolontariat seniorów, współpraca z dziećmi i młodzieżą, imprezy integracyjne dla mieszkańców). W tego typu działania zaangażowanych jest około 7000 słuchaczy Uniwersytetów Trzeciego Wieku. **Czy ich działalność wpływa na lokalne życie społeczne? Jak można zwiększyć to zaangażowanie? Czy mogą wykreować modę na wolontariat seniorów?**

UTW to świat kobiet. 85% słuchaczy Uniwersytetów stanowią kobiety. **Co w tym czasie robią mężczyźni? Dlaczego nie przychodzą na zajęcia?**

UTW to przestrzeń osób aktywnych. Większość słuchaczy to „świeżo upieczeni” seniorzy osoby do 65 roku życia (60%). To także osoby lepiej wykształcone, zdrowsze, aktywniejsze. Zdarza się, że mówi się o nich jako o elicie lokalnej społeczności. **Czy zatem Uniwersytety są otwarte dla wszystkich?** Czy UTW to jedyny skuteczny model aktywizacji polskich seniorów? Na jakie potrzeby odpowiadają? A jakich grup nie obejmują swoją ofertą? **Jaki jest potencjał do rozwijania innych form aktywizacji osób starszych?**

Na te i na wiele innych pytań odpowiada badanie „Zoom na UTW” przeprowadzone tym roku przez Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „e” we współpracy naukowej z Instytutem Stosowanych Nauk Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego. Badanie zostało dofinansowane ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu „Obserwatorium Kultury”. Honorowy patronat nad badaniem objął Rzecznik Praw Obywatelskich.

Wyniki badania publikujemy na koniec roku 2012, który na mocy Uchwały Senatu RP został ogłoszony **Rokiem Uniwersytetów Trzeciego Wieku**, a równolegle w całej UE jest obchodzony jako Europejski Rok Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej.

Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „e” od 2008 roku blisko współpracuje ze środowiskiem UTW w ramach programu „Uniwersytety Trzeciego Wieku - Seniorzy w akcji” Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności. Organizujemy warsztaty dla liderów i słuchaczy UTW, wspieramy integrację UTW na poziomie regionów oraz przyznajemy dotacje promujące współpracę międzypokoleniową i wolontariat wśród słuchaczy UTW (www.seniorzyw akcji.pl).

Celem badania „ZOOM na UTW” była kompleksowa diagnoza środowiska UTW, opisanie różnorodnych sposobów działania i rozpoznanie potencjałów leżących w ich działalności. Celem było także przyjrzenie się zjawisku UTW w kontekście lokalnej społeczności i zbadanie czy i w jakim stopniu ich działanie wzmacnia lokalny kapitał społeczny. Wreszcie – kolejnym ważnym celem było także wyciągnięcie wniosków i rekomendacji dotyczących kierunków rozwoju UTW, które przydadzą się samym liderom, jak i partnerom współpracującym z UTW.

Przeprowadziliśmy **ogólnopolskie badanie ankietowe**, w którym wzięło udział **282 UTW**. Badanie ilościowe zostało uzupełnione jakościowym – **odwiedziliśmy 12 celowo wybranych Uniwersytetów** z całej Polski. Udało się porozmawiać z ponad 300 osobami w różny sposób związanymi z UTW.

Dodatkowo przeprowadzona została **analiza semantyczną wizerunku UTW w prasie ogólnopolskiej i lokalnej oraz analiza semiotyczną materiałów wizualnych**, którymi UTW komunikują się ze swoimi odbiorcami i otoczeniem.

Prace kilkunastoosobowego zespołu badaczy wspierali eksperci różnych dziedzin, którzy zajmują się kwestiami związanymi z seniorami, pracą w lokalnych społecznościach, animacją kultury oraz kapitałem społecznym.

Kontakt dla mediów:

Julia Łuczywo, Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „e”, julia.luczywo@e.org.pl, 608 69 44 77

Raporty z badania dostępne są na stronie internetowej projektu www.zoomnautw.pl

Projekt dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego